

Považuji za nutné upozornit na některé další problémy, ve kterých jde o obranný boj a význam manévru v něm. V sovětském vojenském tisku jsou v současné době např. řešeny otázky **manévrové obrany** (viz např. článek genplk. V. M. Gordijenka Manévrová obrana – Vojennaja mysl č. 9/1989), jejíž zásady jsou uplatňovány na úrovni praporu, který působí jako předsunutý odřad v zabezpečovacím pásmu nebo jako zadní voj při odchodu a do určité míry i divizi, jež uskutečňuje v rámci operační sestavy armád odchod s rozvinutím hlavních sil na mezilehlých čarách. Podle mého názoru, velmi závažné myšlenky v této souvislosti obsahuje i příspěvek plk. Ing. M. Nedvěda, CSc. ve VM č. 9-10/1989 (K vedení boje v zabezpečovacím pásmu), s nimiž se plně ztotožňuji.

Podplukovník Ing. František Valach, CSc.

VÝZNAM ŠTÁBNÍCH A KOMPLEXNÍCH ŠTÁBNÍCH NÁCVIKŮ

Stále významnější místo v celkovém systému přípravy velitelů a štábů mají štábní (ŠN) a komplexní štábní nácviky (KŠN). Na základě poznatků o jejich současném stavu lze rostoucí význam zmíněné problematiky zdůvodnit těmito závěry:

- zabezpečují efektivní, komplexní přípravu velitelů a štábů s vynaložením nižších nákladů,
- zpracování je relativně jednoduché, nevyžaduje dlouhou dobu a složitou přípravu potřebných dokumentů,
- autonomní řízení zpravidla nepředpokládá vytváření ředitelství a rozhodčí služby,
- nácviky připravují velitelé s užším kolektivem důstojníků štábu, pro vlastní orgány velení (znají odbornou úroveň příslušníků štábu, vědí na co zaměřit úsilí a pozornost),
- je vytvořen prostor k intenzivnímu plnění dalších důležitých opatření bojové přípravy tím, že se jich účastní maximální počet lidí ze štábu daného velitelského stupně,
- v průběhu celého výcvikového roku je možné uplatnit metodologickou posloupnost přípravy štábu, od plnění jednoduchých k složitějším operačním bojovým úkolům,
- nácviky mohou být využity k rozpracování a ověření v praxi nových teoretických poznatků,
- v nové organizační struktuře svazů, svazků a útvarů, např. u skladových základů (skladů) mohou být vzhledem k novým podmínkám zřejmě častou a účinnou metodou přípravy orgánů velení.

Myslím, že **skladové základny**, více než kdy jindy, budou vyžadovat všestranně připravené a sladěné štáby, schopné i s nižšími počty osob plnit velmi složité úkoly. V rámci přípravy velitelů a štábů význam štábních, komplexních štábních nácviků bude za této situace spočívat v tom, aby trvale udržovaly a v jistém smyslu dále rozšiřovaly i zdokonalovaly teoretickou úroveň důstojníků a zabezpečily praktické návyky.

Důležité je, aby v jejich průběhu se příslušníci štábu naučili např. včas připravovat podklady pro rozhodnutí k zmobilizování, přípravě a vedení operace, boje, měli neustálý přehled

o situaci, jejím možném vývoji, uměli ji rychle analyzovat, včas předávali (stanovili) úkoly vojskům a byli schopni prosadit jejich realizaci. Tyto problémy vyžadují vedle hlubokých teoretických poznatků, především praktické znalosti. Je proto přirozené, že současná příprava velitelů a štábů je koncipována a vedena s jednotnou ideou, má stejné cíle, obsah i metody. Naproti tomu štáby – orgány velení – jsou dány konkrétní sestavou rozmanitého a v případě doplnění, velmi nesourodého kolektivu. V něm se projevují různé vztahy, které závisejí na lidském činiteli. Podmiňují je odborné vědomosti v nejširším slova smyslu. Ve svém důsledku jde o podněty, jež vedou k dosažení celkové vyšší úrovně připravenosti velitelů a štábů. Orgány velení ji mohou dosáhnout právě uplatněním intenzivního výcviku při štábních, komplexních štábních nácvicích, protože tyto požadavky v převážné míře splňují.

V rámci (základních forem přípravy velitelů a štábů) polní přípravy jde o metodu, která má rozhodující význam zvláště pro nově zařazené a méně zkušené i připravené důstojníky, kteří jsou do operačních štábů polních vojsk vyčleňováni z různých pracovišť. Zejména pro ně jsou nutným předpokladem k technickému zvládnutí štábní práce, využití pomůcek, mezipočítačového přenosu dat v síti počítačů, prohlubují efektivnost jejich využití. Jsou také zárukou zdokonalování funkčních povinností, zpracování operačních, bojových dokumentů, přípravy v zastupitelnosti ve funkcích a celkového stmelení štábů. V tom jsou ŠN, KŠN jako metoda přípravy velitelů a štábů nenahraditelné a je **zapotřebí**, aby:

- zabezpečovaly vyšší úroveň připravenosti, sladění a operativnosti v práci jednotlivců, oddělení (správ) a celého štábu,
- zdokonalovaly praktické návyky a podle zařazení prohlubovaly vzájemnou součinnost mezi důstojníky, pracovními kolektivy v plnění úkolů podle metody práce v poli,
- odstraňovaly nedostatek zručnosti v průběhu jiných zaměstnání,
- zvyšovaly akceschopnost a operativnost v práci jednotlivých pracovních kolektivů a celého štábu,
- zabezpečovaly rozpracování zásad použití nové bojové techniky, zbraní, prostředků průzkumu a velení,
- uplatňovaly nové operačně taktické normy, zásady vedení operací a tím ověřovaly současnou teorii vojenské vědy k efektivním a účinným způsobům ničení protivníka,
- umožnily prohloubit důležité otázky vnitřní součinnosti štábu, mezi místy velení, palebnými prostředky a průzkumem atd.

Tato opatření mají za cíl zdokonalovat orgány velení a přispět k zvládnutí vyšších metod přípravy velitelů a štábů. Obsahují proto takové prvky, které jim umožňují dosáhnout potřebných návyků a dovedností, nezbytných pro práci v poli. Především rozvíjejí takové vlastnosti, jako: přizpůsobivost, vytrvalost, zručnost, ukázněnost, rychlost aj.

I když štábní nácviky jsou samostatnou, základní metodou polní přípravy, tvoří rozhodující spojovací článek mezi teorií a praxí. V důsledku toho jsou připravovány a uskutečňovány tak, aby umožnily přenést do praxe a dále rozvinout teoretické poznatky z předcházejících zaměstnání provedených např. v rámci velitelských shromáždění u nadřízených velitelství nebo velitelské přípravy.

To vyžaduje promyšlenou organizaci nácviků v průběhu celého výcvikového roku. Zásada zakotvená ve Směrnici pro operační a mobilizační přípravu tomu značně napomohla tím, že stanoví zpracování **jednotného zámyslu** pro všechny štábní, komplexní štábní nácviky na celý výcvikový rok. Jsou-li k tomu možnosti, považují za účelné tyto nácviky zajišťovat každý měsíc. Většinou je ale zařazujeme tehdy, když nejsou další důležitá zaměstnání operační, bojové přípravy. Dosavadní praxe dokazuje, že je vhodné ŠN a KŠN provádět před rozhodujícím opatřením operační přípravy výcvikového roku. V některých případech je mohou doplňovat další nácviky s cílem operativního řešení problémů některých pracovních kolektivů štábu, upevňování dosažených znalostí a formování u příslušníků štábů individuálních a počátečních kolektivních návyků.

Soudím, že zvláště **důstojníci vyčleňováni do operačních štábů** potřebují postupným opakováním úkolů v rámci samostatnosti (dílků) štábních nácviků zvládnout funkční povinnosti. Jistě by se osvědčilo, kdyby tyto důstojníci na samostatných nácvicích získali v prvním pořadí trvalé návyky v plnění funkčních povinností a naučili se štábní kultuře při přípravě

základních materiálů. V dalším pak postupným přechodem k složitějším otázkám, např. v přípravě propočtů, potřebných k plánování a vedení bojové činnosti, ve zpracování podkladů bojových dokumentů atd. mohli ve štábech samostatně plnit náročné a odpovědné úkoly.

S přípravou těchto důstojníků na základních zaměstnáních je vhodné školit i kádrové příslušníky správ (oddělení) polního velení a naučit je společně v jednotlivých pracovních kolektivech plnit stanovené úkoly. Myslím, že **vyvrcholením přípravy by mohlo být prověření zvládnutí funkčních povinností** každého příslušníka, zastupitelnosti a sladění práce podle metodiky příslušného pracoviště a celého štábu.

Štábní nácviky jsou přínosem zejména pro smelování štábních pracovišť a štábů, aby tyto byly schopny překonat i nejnáročnější problematiku operační, bojové přípravy. Umožňují také postihnout dějovou stránku výcviku, realizovat stanovené cíle, obsah a principy přípravy a vedení operace, boje. Jde o otázky, které musí jednotliví příslušníci a štáby zvládnout ještě před zahájením komplexního štábního nácviku.

V závislosti na učebních cílech, plněných úkolech, složení cvičících a způsobu provedení jsou KŠN jednostupňové i víceúrovňové. **Výhodou mají víceúrovňové nácviky**, a to v tom, že při nich nadřazená velitelství současně zdokonalují podřízené. Víceúrovňové komplexní štábní nácviky připravené s vysokou odbornou úrovní zvyšují sladčnost orgánů velení a jejich součinnost v podmínkách, které jsou v hlavních rysech rovnocenné s náročným operačním cvičením.

Vyšší kvality těchto opatření lze dosáhnout, kromě jiného, také tím, že nebudou připravovány šablonovitě, již dříve stanovenými pracovními postupy a stejným obsahem zpracovaných dokumentů. Jejich vliv na odbornou teoretickou a praktickou připravenost štábů je možné, podle mého názoru, dále zvýšit tím, že budou připravovány pouze úzkou zpracovatelskou skupinou. Vytvořené nestandardní podmínky umožní v průběhu nácviků rozvíjet tvůrčí přístup a řešení problematika bude pro cvičící jistě přínosem.

Zkušenosti potvrzují, že tvorba štábních, komplexních štábních nácviků, připravovaných v posledním období pouze s obrannou tematikou, může z objektivních důvodů podlehnout stereotypu. Je proto nutné k jejich zpracování přistupovat tak, aby stále získávaly na aktuálnosti a zajímavosti, řešily zcela nové otázky vojenského umění se **zaměřením na nové účinné způsoby ničení protivníka**. Za tím účelem je vhodné v jejich průběhu řešit i **zkusební otázky**. To umožní pracovníkům štábů osvojit si problémy, které odpovídají nejnovějším poznatkům vojenské vědy. Nepochybně se tím také zvýší význam a uplatnění štábních, komplexních štábních nácviků.

To předpokládá vytvářet a procvičovat při nich složité situace, které budou poskytovat variantní řešení a vyžadovat tvůrčí přístup. Výsledkem bude efektivní práce, která výrazně přispěje k zvládnutí úkolů operační přípravy pro daný výcvikový rok.

Domnívám se, že rozhodující příčinou, proč se zatím nedaří plně uskutečňovat tyto záměry, je nedostatečné propojení objektivního obsahu ŠN a KŠN se subjektivními předpoklady, tzn. s procesy vnitřního zpracování obsahu. V souladu s výsledky vojenské vědy je totiž potřebné mít na zřeteli i objektivní tendence zvyšování nároků na teoretické poznatky. Na druhé straně je však zapotřebí vytvářet takové podmínky pro jejich uplatnění, aby mohly plně rozvinout nejen teoretickou, ale i praktickou oblast činnosti velitelů a štábů. Bez dokonale promyšlených a odborně připravených nácviků to nelze v plné míře zajistit.

Proto považuji za účelné posoudit **obsah a formu materiálů** k řízení nácviků. Nejprve je nutné si **ujasnit téma** nácviků. Není žádoucí přeceňovat možnosti jeho obsahu. Myslím, že složitější téma je vhodné volit (v závislosti na délce konání zaměstnání) po komplexních učebních úkolech v postupné návaznosti i pro několik štábních, komplexních štábních nácviků.

Cíle, které stanoví velitel pro každou kategorii cvičících, by pravděpodobně více než pro kterékoli jiná zaměstnání měly sledovat sladnost cvičících velitelů a štábů při práci v poli. Kromě faktografické realizace vytyčených úkolů ve výcvikových dokumentech je žádoucí zabezpečit principy všestranné teoretické a praktické přípravy.